

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Анотація. У статті встановлено, що економічний успіх підприємства визначають інновації. Аргументовано, що реалізація інноваційної діяльності на підприємстві повинна здійснюватись послідовно. Доведено необхідність застосування системного підходу до управління інноваційною діяльністю на підприємстві.

Ключові слова: інновації; інноваційна діяльність; управління підприємством

MANAGEMENT OF THE INNOVATIVE ACTIVITY OF THE MODERN ENTERPRISE

Abstract. In the article it is stated that the economical success of the enterprise is determined by the innovations. The requirement of consecutive realization of the innovative activity of the enterprise is substantiated. The necessity of applying the systemic approach to management of the innovative activity of the enterprise is proved.

Keywords: innovations; innovative activity; management of enterprise.

Інновації на сучасному етапі розвитку економіки стають головним засобом збереження конкурентоспроможності та виступають невід'ємною частиною підприємницької діяльності. Досвід розвинених країн світу показує, що найбільших успіхів в економіці та добробуті населення досягли країни, котрі стимулювали розвиток інновацій. В умовах зростаючої конкуренції активна інноваційна діяльність на підприємствах дедалі більше визначає успіх підприємницької діяльності. Нові ідеї та продукти, нові технології та управлінсько-організаційні рішення дозволяють вивести підприємства з кризових ситуацій та гарантувати їм фінансову стабільність.

Питанню управління інноваційною діяльністю підприємств присвячені наукові праці таких українських та зарубіжних вчених, як О. Амоша, В. Баранчев, С. Ілляшенко, М. Йохна, М. Керницька, Н. Комарницька, А. Князевич, О. Крайчук, Т. Кужда, Л. Малюта, О. Мороз, Ю. Паршина, Т. Пілявоз, Р. Фещур та інші. Однак, незважаючи на значну кількість досліджень із зазначеної проблематики, на сьогодні ще не сформовано загального підходу до управління інноваційною діяльністю підприємств із визначенням критеріїв та методів оцінки, що в свою чергу не дає змоги задовольнити потреби підприємств стосовно теоретичного та методологічного забезпечення цього питання.

У науковій літературі існують різні визначення поняття «інновації». У XIX столітті термін «інновації» пов'язували із змінами, викликаними спонтанними взаємодіями різних культур. На початку XX століття він перейшов спочатку в технічну сферу, а потім в економічну теорію, де інновації стали розглядатись як найважливіший засіб подолання циклічних криз. Незважаючи на століття існування терміна «інновації», ще до цих пір у світовій економічній літературі немає однозначного його визначення. Це пояснюється тим, що воно перебуває у постійному розвитку та доповнюється різними аспектами, які враховують особливості й вимоги певного циклу розвитку суспільства.

Так, під інновацією пропонується розуміти певні зміни, які відбуваються у відповідності зі суспільними потребами, в сфері функціонування складної техніко-економічної і соціальної системи та полягають у переході до якісно нового стану структури виробничого механізму, технології, техніки або організації діяльності, в процесі реалізації яких досягається результат у вигляді кількісного та/або якісного науково-технічного, організаційного, екологічного, економічного та соціального ефекту [1, с. 7].

Результативність упровадження інновацій залежить від багатьох факторів, основним з яких є швидкість упровадження новацій, що значною мірою може характеризуватись такою економічною категорією як «інноваційний лаг». Головною метою управління інноваційним розвитком підприємств є впровадження науково обґрунтованих інновацій, а ефективність управління інноваційною діяльністю виявляється у процесі скорочення інноваційного лагу та широкої дифузії інноваційної діяльності на різних рівнях управління. [2, с. 19-20].

Реалізація інноваційної діяльності на підприємстві повинна здійснюватись послідовно та системно, що дозволить досягнути поставлених цілей інноваційного розвитку максимально

результативно за мінімальних втрат. Поетапна реалізація інноваційної діяльності підприємства передбачає послідовний взаємопов'язаний комплекс, який починається з визначення мети та завдань інноваційної діяльності до оцінювання ефективності їх реалізації. На кожному з етапів підприємство повинно враховувати особливості реалізації інноваційної діяльності та управління нею, що забезпечить максимальну оптимізацію процесу здійснення та досягнення поставленої мети.

Реалізація інноваційної діяльності починається з етапу планування, на якому формуються стратегічні цілі та завдання, які ставить перед собою підприємство. На їх основі розробляються стратегічний та тактичний плани інноваційної діяльності, проводиться збір, аналіз й оцінювання відповідної інформації про зовнішнє та внутрішнє середовище, а також планується технічний, економічний та фінансовий напрями роботи підприємства.

На етапі організації підприємство обирає перелік інструментів, необхідних для реалізації інноваційної діяльності, визначає джерела фінансування (власні, залучені, позикові) та їх структури, узгоджує терміни досягнення поставленої мети та реалізації запланованих заходів щодо інноваційної діяльності. Після етапу планування та організації підприємство переходить до безпосереднього керівництва інноваційним процесом, яке передбачає добір кадрів, розподіл їх функціональних обов'язків та встановлення поетапних завдань, а також розподіл фінансів ресурсів для реалізації інноваційних цілей та задач підприємства. На цьому етапі важливим є прийняття правильних фінансових та кадрових рішень, оскільки саме від них залежить чи досягне підприємство бажаного рівня інноваційного розвитку, чи всі його зусилля зійдуть нанівець.

Завершальний етап інноваційної діяльності підприємства полягає в здійсненні контролю, а саме зіставленні здобутих результатів із запланованими, оцінювання ефективності реалізації запланованих заходів та, як кінцевий результат, планування перспектив інноваційної діяльності з можливим корегуванням інноваційної стратегії підприємства відповідно до зміни його мети, базової стратегії розвитку або зміни рівня інноваційного потенціалу.

Дослідження наукової літератури [3, с. 8] показало, що нині існує велика кількість підходів до управління інноваційною діяльністю, які застосовуються на підприємстві. Так, до основних з них можна віднести такі: системний, маркетинговий, функціональний, відтворювальний, нормативний, комплексний, інтеграційний, процесний, кількісний та якісний, адміністративний, поведінковий та ситуаційний. Кожен із зазначених підходів має свої переваги та недоліки, тому на різних підприємствах можуть застосовуватися різні підходи до управління інноваційною діяльністю чи їх симбіоз.

Таким чином, в сучасних мінливих умовах господарювання економічний успіх підприємства визначають інновації. Тому інноваційна діяльність є пріоритетною, перспективною та водночас проблематичною сферою діяльності будь-якого підприємства, яка потребує прийняття обґрунтованих та своєчасних управлінських рішень. Управління інноваційною діяльністю на підприємстві повинно реалізовуватись послідовно та системно, адже саме системний підхід дозволяє знайти можливі альтернативні рішення складних проблем і задач та вибрати найефективніший з них; розробити і впровадити в організації постійно діючі традиції та правила розвитку; ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки між вже досягнутим і очікуваним станом технологій, якості продукції, професійності кадрів; передбачає можливість відсутності стандартних рішень складних ситуацій і пошук нових – нестандартних; приводить до більш ефективного використання всіх ресурсів підприємства; дозволяє набувати конкурентних переваг шляхом впровадження змін в управлінні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Коледіна К.О. Економічна оцінка інноваційного розвитку промислових підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» (за видами економічної діяльності) / Інститут економіки промисловості. Київ, 2018. 27 с.
2. Князевич А.О., Крайчук О.В. Механізми управління інноваційним розвитком: монографія. Рівне: Видавець О. Зень, 2011. 136 с.
3. Комарницька Н.М. Формування і оцінювання системи управління інноваційною діяльністю підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» (за видами економічної діяльності) / Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2016. 28 с.

Коледіна Катерина Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та кредиту, Харківський національний університет будівництва та архітектури, Харків, e-mail: koliedinakateryna@gmail.com

Koliedina Kateryna O. – candidate of economics, Assistant professor of the Department of Finance and Credit, Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture, Kharkiv, e-mail: koliedinakateryna@gmail.com